

Sygn. akt VIII U 1476/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Dominika Smyrak

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2014 r. w Gliwicach

sprawy Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. M. K. (1) w O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o zwrot nienależnie wypłaconych świadczeń

na skutek odwołania Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. M. K. (1) w O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 16 maja 2014 r. **nr** (...) 2 (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 1476/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 16 maja 2014r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. zobowiązał (...) im. (...) w O. do zwrotu nienależnie wypłaconych świadczeń za okres od 1 grudnia 2013r. do 31grudnia 2013r. w kwocie 1.610 zł z tytułu emerytury przysługującej K. N. (1), zmarłemu 26 listopada 2013r.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył (...) im. (...) w O. domagając się jej zmiany i zarzucając naruszenie art. 138a ustawy z dnia 17 grudnia 1988r. o emeryturach i rentach z FUS poprzez jego wadliwe zastosowanie oraz art. 14 ust. 3 ustawy z dnia 5 listopada 2009r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych poprzez jego nieuzasadnione niezastosowanie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

ZUS oddział w Z. wypłacał K. N. (1) emeryturę. Świadczenie było wypłacane do dnia 1 każdego miesiąca przelewem na rachunek w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. M. K. w O..

K. N. (1) zmarł 26 listopada 2013 roku.

W dniu 6 sierpnia 2011r. i 6 sierpnia 2012r. K. N. (1) udzielił stałego pełnomocnictwa G. N. – żonie oraz B. K. – wnuczce, upoważniając wskazane osoby, m.in. do prowadzenia i zarządzania kontami, zawierania umów i dokonywania wszelkich rozliczeń finansowych. Pełnomocnictwa nie obejmowały prawa do złożenia dyspozycji na wypadek śmierci. Stałe zlecenia płatnicze z rachunku K. N. (1) na rzecz A. Banku, L. Banku, (...), Euro Banku (...) zostały udzielone przez wyżej wskazanych pełnomocników.

Organ rentowy pismem z dnia 6 grudnia 2013r. wezwał (...) w S. o zwrot świadczenia emerytalnego w wysokości 2610,19 zł wypłaconego za grudzień 2013r., tj. miesiąc następujący po miesiącu w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy.

W odpowiedzi (...) w O. zwrócił na konto ZUS w Z. w dniu 27 grudnia 2013r. kwotę 442,19 zł, wskazując, iż zwrot pozostałej części żądanej kwoty nie może zostać dokonany, z uwagi na rozdysponowanie wskazanych środków w formie comiesięcznych stałych zleceń na rachunki w bankach: A. Bank – kwota 190 zł, L. Bank – 235 zł, (...) – 310 zł, Euro Bank – 1300 zł, (...) Agricole – 133 zł. Organ rentowy zwrócił się do ww. poszczególnych banków o zwrot wskazanych kwot. A. Bank, L. Bank (...) dokonały zwrotów. Natomiast (...) poinformował ZUS, iż przekazana kwota 310 zł nie regulowała żadnych zobowiązań świadczeniobiorcy wobec banku, nie wpłynęła na rachunek (...) ale na indywidualny rachunek bankowy klienta prowadzony w (...), a zatem skoro (...) nie podał osoby uprawnionej w rozumieniu art. 55 ust 3 ustawy Prawo bankowe, a tym samym (...) jest zwolniony od wypłaty żądanej kwoty. (...) Bank S.A. nie dokonał zwrotu żądanej kwoty 1300 zł na rachunek ZUS, z uwagi na zaksięgowanie wskazanych środków na spłatę raty kredytu zmarłego K. N. (1), nadto wskazując iż to (...) w O. zgodnie z art. 55 ust. 1 pkt 2 prawa bankowego winien zwrócić świadczenie.

Wobec nieprzekazania przez (...) w O. zwrotu nienależnie pobranej kwoty, ZUS wydał zaskarżoną decyzję.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt organu rentowego oraz kserokopii pełnomocnictw stałych i stałych zleceń płatniczych – k. 16-22 a.s. Stan faktyczny nie był w sprawie sporny.

Sąd zważył co następuje: odwołanie nie było niezasadne.

Zgodnie z przepisem art. 138a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych / Dz. U. z 2009r. nr 153, poz.1227 ze zm. / podmiot prowadzący rachunek płatniczy oraz bank i spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa prowadzące rachunek inny niż płatniczy, a także wydawca instrumentu płatniczego są obowiązani zwrócić Zakładowi kwoty świadczeń przekazane na ten rachunek albo instrument płatniczy, za miesiące następujące po miesiącu, w którym nastąpiła śmierć świadczeniobiorcy; przepis art. 144 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Zgodnie z przepisem art. 138 ust. 2 pkt 1 za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

W niniejszej sprawie, świadczenie nienależne zostało wypłacone spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, która odmówiła zwrotu spornej kwoty powołując się na okoliczność, że zrealizowała stałe zlecenia na rachunki posiadane przez świadczeniobiorcę w innych podmiotach – bankach i wskazała na art. 14 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 ustawy z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z . 2013r., poz. 1450 j.t.)

Po myśli art. 14 ust. 3 ww. ustawy, który stanowi powtórzenie treści art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 roku prawo bankowe / Dz. U. nr 72, poz. 665 ze zm./ kasa jest zwolniona od wypłaty pełnej lub częściowej kwoty, o której

mowa w ust. 1 pkt 3, jeżeli przed otrzymaniem wniosku organu rentowego dokonała z tych rachunków wypłat innym uprawnionym osobom, które to wypłaty nie pozwalają zrealizować wniosku w całości lub części, oraz w ciągu 30 dni od otrzymania wniosku poinformuje o tym organ rentowy, wraz ze wskazaniem osób, które pobrały wypłaty.

Dla zakresu obowiązku zwrotu świadczenia istotne jest ustalenie pojęcia "innej osoby uprawnionej", na rzecz której dokonanie wypłat uzasadnia zwolnienie banku z obowiązku zwrotu świadczenia w myśl tego przepisu.

Za Sądem Apelacyjnym w Warszawie podnieść należy, iż w tej kwestii należy mieć na uwadze, że z chwilą śmierci posiadacza rachunku wygasają dokonane przez niego dyspozycje środkami zgromadzonymi na rachunku bankowym oraz pełnomocnictwa, z wyjątkiem dyspozycji dokonanych w trybie art. 56 Prawa bankowego, a więc dyspozycji na wypadek śmierci. W myśl bowiem tego przepisu, posiadacz rachunku, na warunkach w nim przewidzianych, może polecić pisemnie bankowi dokonanie - po swojej śmierci - wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom: małżonkowi, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu określonej kwoty pieniężnej (dyspozycja wkładem na wypadek śmierci). Ten przepis (art. 56 Prawa bankowego) ma charakter wyjątku od przedstawionej wyżej zasady i wobec tego uznać należy, iż takie osoby, które zostały wskazane w dyspozycji na wypadek śmierci są osobami uprawnionymi do dokonania na ich rzecz wypłat z rachunku bankowego zmarłego posiadacza rachunku, po dacie jego śmierci. Wszelkie operacje polegające na wypłatach przez bank środków z rachunku bankowego po śmierci posiadacza tego rachunku, zgodnie z dyspozycjami nie spełniającymi wymogów z art. 56 Prawa bankowego, które z chwilą śmierci przestają obowiązywać, uznać należy za nieuprawnione i wobec tego Bank obowiązany jest dokonać zwrotu organowi rentowemu kwot, które tytułem zleceń stałych przekazał po śmierci posiadacza rachunku (art. 55 ust. 3 Prawa Bankowego w związku z art. 138a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.)).

Odpowiednikiem artykułu 56 prawa bankowego jest w ustawie o s.k.o.k - art. 14 ust. 1 pkt 2., zgodnie z którym kasa jest obowiązana wypłacić po śmierci członka kasy z jego wkładu członkowskiego i oszczędności kwotę nieprzekraczającą ogółem sumy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, ogłaszanej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, w okresie 5 lat kalendarzowych poprzedzających wypłatę - jeżeli członek kasy pisemnie wskazał kasie osoby, na których rzecz wypłata ma nastąpić. Osobami wskazanymi przez członka kasy mogą być jego małżonek, zstępni, rodzice, dziadkowie i rodzeństwo. Zgodnie z ust 2 powołanego przepisu sumy określone w ust. 1 nie należą do spadku po członku kasy.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, że dokonanie przez odwołującego - (...) w O., po śmierci K. N. (1), wypłat z tytułu zleceń stałych na rzecz innych podmiotów, niż określone w art. 14 ust 1 pkt 2 ustawy o s.k.o.k., nie uprawnia do zastosowania wobec kasy zwolnienia przewidzianego w art. 14 ust. 3 - gdyż nie były to zlecenia na wypadek śmierci. Pełnomocnicy stali zmarłego K. N. - małżonka i wnuczka nie byli osobami uprawnionymi do dokonania dyspozycji na wypadek śmierci posiadacza rachunku, gdyż jak to wynika *expressis verbis* z treści pełnomocnictwa, nie zostali do tego upoważnieni.

Ponadto, po myśli art. 101 § 2 k.c. umocowanie wygasa ze śmiercią mocodawcy lub pełnomocnika, chyba że w pełnomocnictwie inaczej zastrzeżono z przyczyn uzasadnionych treścią stosunku prawnego będącego podstawą pełnomocnictwa.

Zatem pełnomocnictwo stałe dla B. K. oraz G. N. wygasło 27 listopada 2013r. - z chwilą śmierci mocodawcy - K. N. (1). Wydane przez ww. pełnomocników dyspozycje stałych wypłat z rachunku na rzecz banków, z chwilą śmierci K. N. (1) przestały obowiązywać i stały się nieuprawnione, wobec tego (...) obowiązany jest dokonać zwrotu organowi rentowemu kwot, które tytułem zleceń stałych przekazał po śmierci posiadacza rachunku.

Mając na uwadze powyższe, nie ulega wątpliwości, że w niniejszej sprawie istnieją przesłanki do skutecznego zastosowania art. 138a ustawy o emeryturach i rentach z FUS gdyż kasa jest zobowiązana do zwrotu organowi rentowemu świadczenia pobranego z tytułu emerytury wpłaconej na rachunek K. N. (1) za miesiąc następujący po miesiącu, w którym nastąpiła jego śmierć

Wobec braku podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji, Sąd na mocy art. 477¹⁴§ 1 k.p.c oddalił odwołanie.

SSO Patrycja Bogacińska-Piątek